Varlık Felsefesi: Temel Kavramlar, Varlığın Var Olup Olmadığı, Sayısı ve Ne Olduğu Problemleri

Ontolojinin konusunu ve gerçek-ideal varlık, töz-ilinek, öz, oluş, arkhe gibi temel kavramlarını örneklerle açıklar. · "Varlık var mıdır?" ve "Varlık kaç tanedir?" sorularına verilen nihilist, realist, monist, düalist ve plüralist yanıtları karşılaştırır. · Varlığın ne olduğuna ilişkin oluş, idea, madde, idea-madde ve fenomen görüşlerini filozoflarıyla ilişkilendirir.

HATIRLAYALIM

- Gerçek varlık uzay ve zamanda yer kaplar, duyularla algılanır; ideal varlık zihne bağlıdır, duyularla algılanmaz.
- Töz kendi başına var olan kalıcı dayanaktır; ilinek tözün üzerindeki geçici niteliktir.
- Tek ilke: monizm · ruh ve madde: düalizm · ikiden çok ilke: plüralizm.

1 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görselde verilen varlıklardan hangileri ideal (düşünsel) varlıklardır?

çınar ağacı	üçgen	nehir
adalet	7 sayısı	masa

Ⓐ çınar ağacı, nehir, masa
Ⓑ üçgen, adalet, 7 sayısı
Ⓒ üçgen, nehir, adalet
Ⓓ çınar ağacı, 7 sayısı, masa

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Varlık felsefesiyle ilgili aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

	D	Y
Ontoloji, varlığı parçalara ayırmadan bir bütün olarak inceler.	☑	☐
Bilim, varlığın var olup olmadığını sorgulayarak işe başlar.	☐	☑
İlk Çağ filozofları evrenin ilk ana maddesini arkhe kavramıyla açıklamaya çalışmıştır.	☑	☐
Bir elmanın rengi ve tadı onun tözüdür.	☐	☑

3 SIRALAMA

Aşağıdaki filozofları yaşadıkları döneme göre eskiden yeniye doğru sıralayınız.

[1] Thales
[3] Descartes
[2] Platon
[4] Husserl

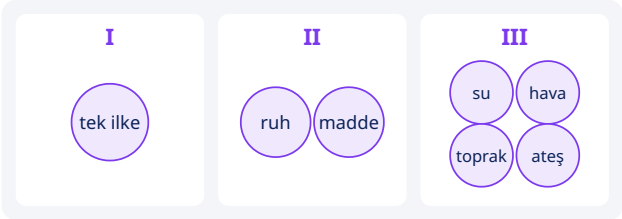
4 TABLOYU TAMAMLA

Tablodaki filozofların varlığın ne olduğuna ilişkin görüşlerini yazınız.

Filozof	Varlık … olarak kabul edilir
Herakleitos	**Oluş (sürekli değişim)**
Platon	**İdea**
Demokritos	**Madde (atomlar)**
Aristoteles	**Hem idea (form) hem madde**
Husserl	**Fenomen**

5 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görselde varlığın sayısına ilişkin üç görüş şemayla gösterilmiştir. I, II ve III numaralı şemalar sırasıyla hangi görüşlere aittir?

Ⓐ Monizm – Düalizm – Plüralizm
Ⓑ Düalizm – Monizm – Plüralizm
Ⓒ Plüralizm – Düalizm – Monizm
Ⓓ Monizm – Plüralizm – Düalizm

6 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Bir düşünüre göre duygu ve düşünceler beynin maddi işleyişinden doğar; evrende maddeden bağımsız bir gerçeklik yoktur. Bu düşünürün görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

Ⓐ İdealizm
Ⓑ Fenomenoloji
Ⓒ Nihilizm
Ⓓ Materyalizm

7 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun kavramlarla tamamlayınız. Kutudaki bir kavram kullanılmayacaktır.

logos | arkhe | fenomen | ilinek | töz

1. Değişimler sırasında aynı kalan, varlığı kendinden olan temele **töz** denir.
2. Ancak bir tözde bulunabilen, gelip geçen özelliğe **ilinek** denir.
3. Doğa filozoflarının her şeyin kendisinden çıktığını düşündüğü ilk maddeye **arkhe** denir.
4. Duyularla algılanan, bilince görünen somut nesneye **fenomen** denir.

8 EŞLEŞTİRME

Soldaki kavramları sağdaki açıklamalarla eşleştiriniz.

c 1. Öz (mahiyet)

d 2. Oluş

a 3. İdea

b 4. Metafizik

a) Duyu dünyasının ötesindeki değişmez asıl

b) Duyu ötesi ilk nedenleri akılla araştırma

c) Bir şeyi o şey yapan temel özellik

d) Varlıktaki kesintisiz değişim

9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görselde iki filozofun varlık anlayışı verilmiştir. Bu iki görüşü karşılaştırınız ve hangisine daha yakın olduğunuzu bir örnekle gerekçelendiriniz.

Herakleitos	Parmenides
Her şey akar; aynı ırmağa iki kez girilmez.	Değişim duyuların yanılgısıdır; varlık birdir.

Herakleitos'a göre varlık sürekli değişimdir (oluş); Parmenides'e göre değişim duyu yanılgısıdır, varlık tek ve değişmezdir. Örnek: Canlıların büyümesi değişimin gerçek olduğunu gösterir; bu yüzden Herakleitos'a yakınım.

10 ÇOKTAN SEÇMELİ

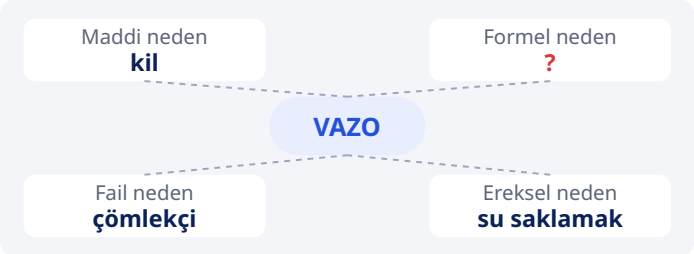
Görseldeki söz hangi düşünüre aittir ve hangi görüşü yansıtır?

> "Hiçbir şey yoktur; olsaydı bile bilemezdik; bilseydik bile başkasına aktaramazdık."
>
> İlk Çağ'dan bir düşünür

A) Herakleitos – Oluş
B) Gorgias – Nihilizm
C) Descartes – Düalizm
D) Thales – Monizm

11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

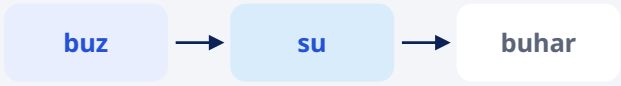
Görselde Aristoteles'in nedenler anlayışıyla bir vazonun ortaya çıkışı gösterilmiştir. Soru işaretli kutuya aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

A) Kil
B) Vazonun biçimi
C) Çömlekçinin ustalığı
D) Su saklamak

12 KISA CEVAP · DÜŞÜN

Görseldeki dönüşümü töz ve ilinek kavramlarıyla açıklayınız: Değişmeden kalan nedir, değişenler nelerdir?

Isıtılan madde biçim, sıcaklık ve hâl değiştirir.

Değişmeyen madde (su) tözdür; katı-sıvı-gaz hâli, biçim ve sıcaklık ilinektir.

13 ÇOKTAN SEÇMELİ

Felsefenin varlığa yaklaşımını bilimden ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yalnız gözlem ve deneyle elde edilen verileri kullanması
B) Varlığı parçalara ayırarak incelemesi
C) Varlığı bütüncül olarak ele alıp var olup olmadığını da sorgulaması
D) Ulaştığı sonuçları sayısal olarak ifade etmesi